

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De effectiviteit van de VOG: alleen in theorie, of ook in de praktijk?

Kurtovic, E.G.; Boone, M.M.

Citation

Kurtovic, E. G., & Boone, M. M. (2017). De effectiviteit van de VOG: alleen in theorie, of ook in de praktijk? *Strafblad*, 15(5), 432-433. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/57686>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/57686>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Strafblad 2017(5) 64 De effectiviteit van de VOG: alleen in theorie, of ook in de praktijk?

08-11-2017

Auteur(s): Kurtovic, mr. E.G.; Boone, prof. mr. dr. M.M.

Met het onderzoek verricht door Kruize en Gruter hoopt men dat meer inzicht zou worden verkregen in de tot nog toe onbeantwoorde vraag in hoeverre de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) van invloed is op het voorkomen van criminaliteit. We hebben het dan over criminaliteit die wordt gepleegd omdat de positie die iemand zou willen bekleden daartoe mogelijkheden schept (denk aan seksuele delicten jegens kwetsbare personen, fraude door misbruik van gevoelige informatie, of het ontvreemden van kostbare goederen). Criminaliteit gerelateerd aan iemands functie is echter geen onderwerp van studie geweest. Er valt dus op basis van het onderzoek van Kruize en Gruter weinig zinnigs te zeggen over de daadwerkelijke effectiviteit van de VOG, waarmee we dus doelen op het voorkomen van criminaliteit door het iemand onmogelijk te maken een bepaalde functie te bekleden.

De onderzoekers lijken aan dit expliciete doel van het VOG-instrument voorbij te gaan. Wie een voor die functie relevant delict pleegt, vormt per definitie een risico in het onderwijs of als taxichauffeur, en had van een dergelijke functie dienen te worden uitgesloten door weigering van een VOG. Deze, in onze ogen onjuiste, vooronderstelling ligt ten grondslag aan de beide onderzoeksmethoden die de onderzoekers hebben gehanteerd. De methoden zijn daarmee inadequaet om de voorspellende waarde van de VOG te meten als het gaat om criminaliteit in werkverband. Waar wij ons derhalve kritisch over hebben uitgelaten is dat het instrument VOG naar aanleiding van dit onderzoek door de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie wordt geprezen alsof het een louter positief effect is toe te dichten. Hiervan is echter niet gebleken.

Op de tweede onderzoeksmethode, de simulatie, zijn wij niet nader ingegaan omdat die alleen gaat over de vraag of medewerkers van het COVOG aan de hand van het strafblad goed recidive kunnen voorspellen. Daarvan is volgens de onderzoekers sprake als blijkt dat een (fictieve) afwijzing gevolgd wordt door recidive. Zoals hiervoor en in ons oorspronkelijke stuk beredeneerd, ontkennen wij dat daarmee gemeten is of het daadwerkelijke doel van de VOG is bereikt. Bovendien kan zo'n weigering juist ook tot gevolg hebben dat ex-delinquenten in hun re-integratieproces worden belemmerd.

Wat de simulatie wel mooi aantoont, is dat er inderdaad sprake is van zelfuitsluiting bij het aanvragen van een VOG.¹

Wat ons echter bevreemdt is dat de onderzoekers enerzijds stellen dat de simulatie aantoont dat ex-delinquenten terecht voorvoelen dat ze waarschijnlijk geen VOG zullen krijgen en daarom vermijden een aanvraag te doen en ons anderzijds (in de alinea ervoor) nog eens inpeperen dat de afwijzingspercentages van het COVOG aantonen dat justitiële documentatie niet per definitie een zware belemmering vormt voor het verkrijgen van een VOG. Het is het een of het ander volgens ons. Ons hele punt is nu juist dat het weigeren van de VOG een uitzondering zou moeten zijn die alleen moet worden toegepast als er sprake is van een zeer gevoelige functie of een reële en concrete dreiging in de functie die wordt geëmbieerd.² Het huidige VOG-beleid staat nu nog mijlenver van dat uitgangspunt af.

Tot slot valt ons, net als de onderzoekers, op basis van de experimentele methode op dat na een weigering van de VOG het aantal geregistreerde delicten daalt. Ondanks dat dit een van de meest interessante bevindingen is, kunnen de onderzoekers geen uitsluitend geven over de oorzaak hiervan. Zij stellen dat afname in crimineel gedrag zowel een gevolg kan zijn van de afwijzing van de VOG als van een eerder gemaakte keuze van de veroordeelde het leven te beteren. Toch durven de onderzoekers zich op het standpunt te stellen dat de 'harde data' ten faveure zijn van de verklaring van een 'heilsame werking van de weigering'. Helaas blijft dit, ook in hun repliek, een standpunt dat nauwelijks wordt onderbouwd. Zij veronderstellen zonder theoretische dan wel empirische onderbouwing dat de weigering van de VOG niet zozeer als 'dubbele straf' wordt ervaren maar juist uitzicht schept op een toekomstige beloning.

Zoals wij hiervoor duidelijk hebben gemaakt, stellen wij ter discussie dat een gepleegd delict voorspellende waarde zou hebben voor herhaling daarvan in de uitoefening van een geëmbieerde functie. Het ligt volgens ons juist voor de hand dat personen die een VOG aanvragen gemotiveerd zijn hun leven een positieve wending te geven door een verantwoordelijke functie in de samenleving te vervullen – waarvan de VOG-aanvraag een signaal is. Om die reden zetten wij onze vraagtekens bij de productieve effecten van diskwalificerende maatregelen als de VOG en stellen wij dat die het tijdspad waarbinnen een ex-delinquent erin slaagt om prosociale rollen aan te gaan – waarna criminele activiteiten kunnen uitdoven – aanzienlijk kunnen verlengen.

Mr. E.G. Kurtovic en prof. mr. dr. M.M. Boone

Mr. E.G. Kurtovic promoveert aan de Universiteit Utrecht, en verwacht eind dit jaar haar proefschrift te verdedigen over de impact van het hebben van een strafblad op de arbeidsmarktpositie van jongvolwassenen. Daarnaast werkt zij als juridisch medewerker bij Van Oosten advocaten in met name VOG-zaken. Prof. mr. dr. M.M. Boone is hoogleraar Criminologie bij het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden.

VOETNOTEN

1) Zoals eerder benoemd door E.G. Kurtovic, 'Krijgt mijn kind een strafblad? De Verklaring Omtrent het Gedrag in de praktijk', *Tijdschrift Jeugdrecht in de Praktijk* 2015, nr. 5, p. 20-25 en bevestigd in F.P. Gosliga, *De stem van de uitvoering in perspectief. Een experimentele verkenning van de beleving van risico jongeren en jeugdprofessionals rond de aanvraag van de VOG*, Almere: SenseGuide 2015.

2) Beredeneerd en onderbouwd in M.M. Boone & E.G. Kurtovic, 'Bijkomende gevolgen van straf en het principe van proportionele

vergelding', *NJB* 2016, p. 1623-1629.

Copyright 2017 - Sdu - Alle rechten voorbehouden.